

Kázeň z evanjelických Služieb Božích s **VP** v Bratislave (NK), 10. 3. 2024, **8.30/10.00**, 4. pôstna NE, ES: **81, 82, (VP 603, 604), 298 , A 71**; 2Kr 4, 42-46

Ján 6, 1 - 15: „¹ Potom odišiel Ježiš na druhú stranu galilejského mora Tiberiadského ² a nasledoval Ho veľký zástup, lebo videli znamenia, ktoré činil na nemocných. ³ Ježiš vystúpil na vrch a tam sa posadil so svojimi učeníkmi. ⁴ A blízko bola Veľká noc, slávnosť židovská. ⁵ Keď teda Ježiš pozdvihol oči a videl, že veľký zástup prichádza k Nemu, riekol Filipovi: Kde nakúpime chleba, aby sa títo najedli? ⁶ Ale to povedal len preto, aby ho skúšal; lebo sám vedel, čo urobí. ⁷ Odpovedal Mu Filip: Za dvesto denárov chleba im nestačí, aby sa aspoň máličko dostalo každému. ⁸ Povedal Mu jeden z učeníkov, Ondrej, brat Šimona Petra: ⁹ Je tu chlapec, ktorý má päť jačmenných chlebov a dve rybičky; ale čo je to pre toľkých? ¹⁰ I rozkázal Ježiš: Usadte ľudí. A bolo tam mnoho trávy. Posadilo sa teda mužov okolo päťtisíc. ¹¹ Nato Ježiš vzal chleby, dobrorečil Bohu a rozdával sediacim, podobne aj z rybičiek, koľko chceli. ¹² Keď sa nasýtili, povedal učeníkom: Pozbierajte nalámané zvyšky, aby nič nevyšlo nazmar. ¹³ Pozbierali (ich) teda a nalámané zvyšky, ktoré po jediacich zvýšili z piatich jačmenných chlebov, naplnili dvanásť košov. ¹⁴ Ľudia však, vidiac znamenie, ktoré učinil, hovorili: Je to naozaj prorok, ktorý mal prísť na svet. ¹⁵ Preto Ježiš, keď poznal, že chcú prísť a zmocniť sa Ho, aby Ho urobili kráľom, utiahol sa zase na vrch do samoty.“

Milí bratia, milé sestry!

1. Stará zmluva otvára porozumenie Novej zmluvy

Tak je to aj s príbehom o nasýtení zástupu. Lepšie ho pochopíme, keď ho nečítame izolovane, ale v súvisle textom zo Starej zmluvy z **2. Kráľov 4, 42 - 46**. Tam Božiemu mužovi (Elízeovi) priniesol neznámy človek 20

jačmenných chlebov. Z nich sa nasýtilo 100 chlapov a ešte sa aj zvýšilo. Pri dnešných 1 až 2 kilových bochníkoch chleba by to nebolo nič zvláštne. V biblických časoch však chlieb bol len nevelkou plackou, ktorá mala rozmer asi ako náš lievanec. Z 20 takýchto chlebov by sa teda ani veľmi skromne 100 mužov rozhodne najesť nemohlo.

V novozmluvnom príbehu o nasýtení zástupu na mieste Elízea vystupuje Ježiš. Namiesto neznámeho muža tu je 12 Ježišových učeníkov. A namiesto o 20 jačmenných chleboch počujeme o 5 chleboch a 2 rybičkách. **Spoločné pre oba príbehy je nemožnosť nasýtiť z daného množstva potravy či už 100 chlapov alebo 5000-cový zástup. A predsa, v oboch príbehoch nielenže k nasýteniu došlo, ale chlebov zostalo ešte aj nazvyš.** Kým v SZ sa z nevelkých 20 chlebov najedlo 100 mužov, v NZ sa ich z 5 takých chlebových placiek, ktoré by pri skromnosti vystačili pre dvoch ľudí, nasýtilo 5000. Z biblického rozprávania je zrejmé, že **nasýtenie sa udialo Pánovou mocou, pričom moc Pána Ježiša ďaleko prevyšuje moc Elízea.** Vnímali to aj nasýtení „ľudia, ktorí **vidiac znamenie, ktoré** (Ježiš) **učinil**, hovorili: „Je to naozaj prorok, ktorý má prísť na svet“ (Ján 6, 14). Mysleli zrejme na

predpoveď z **5. Mojžišovej 18, 15**, keď Mojžiš hovoril Božiemu ľudu, že *Hospodin, tvoj Boh vzbudí (povolá) z tvojho prostredia, spomedzi tvojich bratov proroka, ktorého má Boží ľud poslúchať. Podľa ľudí, ktorých Ježiš nasýtil, je práve **On tým zaslúbeným prorokom.*** Všimnime si, že reč nie je o zázraku, ale výslovne o **znamení.**

2. Biblické zázraky sú znamenia

To značí, že nie sú uzavreté samé do seba, nie sú tu, aby sme iba žasli nad ich zázračnosťou, ale **máme dávať pozor na čo znamenia ukazujú.** Jedno (čínske) príslovie hovorí: „**Keď niekto ukazuje prstom na Mesiac, iba hlupák sleduje prst.**“ O biblických divoch nemáme špekulovať, ako asi sa ten-ktorý zázrak „technicky“ udial, so snahou uspokojiť ľudský rozum. Vtedy by sme si počínali práve ako tí nerozumní, ktorí sa sústredia na prst, a nie na Mesiac, na ktorý prst ukazuje. **Biblické zázraky sú znamenia. Máme sa pri nich sústrediť na to, na čo - k čomu ukazujú. Nasýtenie zástupu je uchvacujúcim stretnutím s Bohom, s nepochopiteľne veľkou Božou mocou.** Naznačené je to už v úvode príbehu.

Začína tým, že „**Ježiš odišiel na druhú stranu (t. j. na druhý breh) galilejského mora**

Tiberiadského.“ Príbeh sa zrejme odohral pri meste Tiberiada pomenovanom po cisárovi Tiberiovi. Od Tiberiady je odvodený názov Tiberiadske more. Také bolo oficiálne rímske pomenovanie Genezaretského jazera v oblasti Galilea. Označovalo sa aj ako more. Zásadnejšie ako presný názov či zemepisné určenie miesta je však symbolický význam poznámky, že **Ježiš odišiel na druhú stranu**, v zmysle: bol **na druhom brehu (za vodou)**. Upomína na kľúčovú udalosť v dejinách Božieho ľudu SZ - prechod cez Červené more po vyslobodení z otroctva v Egypte. Evanjelista naznačuje, že **to, čo zástupy zažijú s Ježišom, je skutočnosť tkp. z „druhého brehu“ - stretnutie s Božou mocou.**

Nie je zbytočné si v živote pripomínať skutočnosti z „druhého brehu“, ktoré sme my zažili, naše stretnutia s Božou mocou. Zmysel má aj premýšľať:

3. S akými motívmi prichádzam(e) za Ježišom?

Zástupy idú za Ježišom, lebo videli, že uzdravoval chorých. Idú, za Ním, aby im pomohol dostať sa z problémov.

Často aj my prichádzame za Pánom nie z lásky k pravde, nie preto, aby sme sa stali Jeho učeníkmi, či aby si nás použil vo svojej

službe. **Prichádzame, lebo sa chceme mať lepšie**, túžime byť oslobodení od problémov, zbaviť sa starostí. **V popredí nie je Ježiš, ale my** – naše potreby, naše túžby, naše bolesti či nádeje. Čakáme, že On nám pomôže, že On to vyrieši. **Je ohromné, že hoci naše motívy nie sú ideálne, že aj keď myslíme viac na seba ako na Ježiša, On nás neodmieta.**

Aby Ježiš naplnil naše nádeje, je potrebné, aby sme Mu odovzdali nielen naše konkrétne starosti, ale celý svoj život.

(Jiří Gruber)

4. Ak sa v našom žití má niečo skutočne a trvalo zmeniť, musí byť náš život postavený na nový základ

Potrebujeme inak uvažovať, zmeniť zmýšľanie. Biblia to nazýva pokánie. Potrebujeme ináč vidieť seba aj ľudí.

Zmenu myslenia Pán Ježiš ponúka nám a ponúkal ju aj svojim súčasníkom. Pýta sa ich: *„Kde nakúpime chleba, aby sa títo najedli?“*

Túto otázku si vtedy nik nekládol. Ježiš nás učí inak premýšľať. My sme zameraní na seba. Pýtame sa: Čo z toho budem mať? Alebo vidíme len svoje možnosti. Uvažujeme: Keby som mal to a to, budem sa mať lepšie, problémy sa vyriešia. Inak to nebolo ani s Filipom. Ježišovi vraví: *„Za dvesto denárov chleba im nestačí,*

aby sa aspoň máličko dostalo každému.“ **Ježiš sa pýta ako hosť, Filip uvažuje v relácii: „Za koľko? Za čo?“** Denár bol v tých časoch dennou mzdou robotníka. Ak odmyslíme sviatky, 200 denárov bola čiastka za takmer celoročnú prácu. Toľko peňazí Ježiš ani učeníci nemali. A tu sme pri niečom kľúčovom:

5. Pán začína neraz temer z ničoho. Na začiatku Mu

stačí jedno obrátené srdce, jeden ochotný, odvážny, a dôverujúci človek. Človek, ktorý dá Ježišovi k dispozícii to, čo má. Dary, ktoré dostal od Boha. V príbehu o nasýtení našom to bol mládenček. Už výrazy *chlapec, rybičky* len podčiarkujú nepatrnosť zdrojov, odovzdaním ktorých Ježišovi sa spustila lavína lásky a radosti. **Každý z nás má čosi, čo môže dať Kristovi na úžitok mnohých.** Keď sa naše zmýšľanie zmení, ak našimi otázkami nebude: „Čo mám z toho? Prečo by som sa mal deliť s tým, čo je moje?“, môžeme sa stať svedkami, že Božie mocné činy pokračujú, že lavína lásky, pomoci, a nádeje sa šíri aj dnes.

6. Kde nás sýti Kristus, je dost pre všetkých

Svedčí o tom 12 košov plných *nalámaných zvyškov*, ktoré *po jediacich zvýšili*. Pán Ježiš prináša to, čo nás sýti. **On je chlieb života.**

Všetci ostatní, ktorí si to nárokujú - teraz, v minulosti či budúcnosti, sú podvodníci. **Ježiš je odpoveďou na ľudské hľadanie. On ponúka a dáva to, po čom svet túži**, no svet to nedokáže naplniť. **Tomu, kto sa dá Kristom sýtiť, kto sa na Neho spolieha, dáva Pán naplnený život.** On povedal učeníkom: „*Pozbierajte nalámané zvyšky, aby nič nevyšlo nazmar.*“ Je možné preložiť to aj: „*aby nič nezahynulo.*“ 12 je číslo plnosti. 12 košov symbolizuje počet kmeňov Izraela a ukazuje, že Ježišova starostlivosť smeruje k celku Božieho ľudu. **Ježiš myslí na všetkých a chce byť chlebom života pre všetkých.** Chce byť poznaný nie len ako zázračný opatrovateľ, ale ako **životodarný pokrm sám.** On nám dáva nielen telesný pokrm, ale vo svätej Večeri nás sýti svojím telom a krvou pre večný život. Chce meniť naše zmýšľanie, aby sme sa z úzkostlivých a obmedzených ľudí stávali ľuďmi veľkorysími, širokého srdca, z ustráchaných bytostí, ľuďmi Pánovi dôverujúcimi a odvážnymi. Táto

7. Zmena zmýšľania je podstatná. Prosme o ňu

Žiaľ, príbeh o nasýtení zástupu končí bez nej. Na jeho začiatku Pána nasleduje veľký zástup

a Ježiš týchto ľudí, ktorých **motívy nie sú ideálne, neodmieta, pomáha im.**

V závere sa Ho chcú *zmocniť, aby Ho urobili kráľom.* Kráľom, ktorý im bude dávať zadarmo chlieb. Máme neustály sklon niečoho sa zmocniť: prírody, vecí, našich blízkych, krajín, dokonca aj Ježiša. Je tragédiou chcieť Ježiša využiť vo svoj prospech. **On je Kráľ kráľov, ale Jeho kráľovstvo nie je z tohto sveta. Je nezávislý na našom uznaní, na počte či obľube svojich priaznivcov. Nie On nám, ale my Jemu máme byť za čo vďační. Je chlebom života. Dáva nám viac, ako potrebujeme.** A tak: „*PodĎakuj za to, čo dal Kristus Pán. Pristúp zbožná duša, milosť Božia je prítomná, pokľakni na kolená!*“ (ES 604, 3). Amen.

S použitím: Jiří Gruber, kázeň na J 6, 1 - 21 v: *Provázky víry* (vyd. Kalich, Praha 2015); Jan Roskovec: *Evangelium podle Jana - Český ekumenický komentář k Novému zákonu, svazek 4* (vyd. Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, Praha 2020); Werner de Boor: *Evangelium podle Jana 1. díl* (vyd. Křesťanské sbory v ČSSR 1984); Klaus Berger: *Kommentar zum Neuen Testament (Gütersloher Verlaghaus, Gütersloh 2012)*; Jean Zumstein: *Slovo ve setmělém světě* (vyd. Mlýn, Třebenice 1995); Dr. V. Hájek: *Výklad (22. 4.) k J 6, 1 - 14 v: Na každý den 1956* (vyd. Kalich, Praha 1955); *Študijná Biblia* (vyd. Porta libri, Bratislava v spolupráci so Slovenskou biblickou spoločnosťou, Banská Bystrica, 2015); **Martin Šefranko, evanjelický a. v. farár**